

Sjúrður Skaales tale ved Folketingets afslutningsdebat

Taler

Sjúrður Skaale
Politiker, Javnaðarflokkurin

Dato

21. maj 2025

Sted

Folketingets talerstol,
Christiansborg

- 1 Tak for det. Jeg vil ikke holde en egentlig tale, men gøre nogle nedslag i historien, som måske vil vise en sammenhæng.

- 1948: Hjemmestyreloven for Færøerne fastslår, at rigets forsvars- og
5 sikkerhedspolitiske ansvar ligger hos statens centrale myndigheder, og det kan ikke overtages.

- 1977: De sovjetiske myndigheder tilbyder Færøerne en fiskeriaftale. Da den indgås efter korte forhandlinger, er den helt unik både for Færøerne og for
10 Sovjetunionen, der har meget få aftaler med Vesten. Ved underskrivelsen siger fiskeriminister Alexander Ishkov, at aftalen ikke kun handler om fisk, men også om folkets sjæl og hjerte.

- 1988: The Economist er blandt de medier, der skriver, at aftalen udgør en
15 trussel mod NATO, da Sovjetunionen gennem deres tilstedeværelse kan overtage Færøerne, uden at NATO når at reagere.

2006: En af Færøernes meget få handelsaftaler bliver indgået med Rusland.

- 20 2012: Færøernes lagmand møder Ruslands udenrigsminister Sergej Lavrov angående bedre handelsforhold mellem landene.

- 2013: EU indfører meget kraftige sanktioner mod Færøerne. Efter mødet med Lavrov indleverer Færøerne en formel ansøgning om en frihandelsaftale med
25 Den Eurasiske Økonomiske Union, der er ny, mellem Rusland og en række nabolande. Unionen kaldes populært Putins svar på EU. Færøerne åbner en repræsentation i Moskva, der skal arbejde for bedre handelsforhold. Lagmanden erklærer, at det lysner i øst.

2014: Rusland annekterer Krim, EU indfører sanktioner mod Rusland, som svarer med at sanktionere madvarer fra EU. Færøerne står uden for denne strid. Lagmanden inviteres til Moskva. På et møde med repræsentanter for flere russiske myndigheder får han at vide, at Færøerne ikke vil blive omfattet af Ruslands sanktioner mod Europa, samt at Rusland ønsker et strategisk samarbejde med Færøerne. Straks efter mødet åbnes det russiske marked for alle færøske varer.

2017: På et officielt besøg i Moskva drøfter den færøske udenrigsminister frihandelsaftale med Den Eurasiske Økonomiske Union, og han fremhæver i den forbindelse, at Rusland nu er Færøernes største eksportmarked med en fjerdedel af eksporten, mens 20 pct. af alle fisk, der importeres til Rusland, har færøsk ophav.

2018: Ministerrådet i Den Eurasiske Økonomiske Union beslutter enstemmigt, at der skal indgås en aftale med Færøerne. En rammeaftale mellem parterne underskrives senere i Tórshavn, og et udvalg nedsættes til at udforme den konkrete frihandelsaftale

2021: Ruslands nationale sikkerhedsstrategi pointerer, at Ruslands sikkerhed og landets økonomiske udvikling betinger hinanden og ikke kan adskilles. Ruslands maritime doktrin får tilføjet et nyt kapitel om maritimt mobiliseringsberedskab, der betyder, at også civile russiske skibe kan blive en del af militæret og f.eks. bruges til spionage eller sabotage. Færøernes udenrigsminister mødes i Moskva med repræsentanter for Den Eurasiske Økonomiske Union og den russiske viceudenrigsminister, og der gøres gode fremskridt i samarbejdet mellem landene.

2022: Rusland starter sin storkrig mod Ukraine. Færøerne fordømmer invasionen, støtter Ukraine økonomisk og modtager forholdsvis mange flygtninge. Færøerne tilslutter sig nu selv også EU's sanktioner mod Rusland, men bliver alligevel ikke som resten af Europa sanktioneret af Rusland, når det gælder madvarer. Europa lukker stort set alle havnene for russiske skibe, men Norge begrænser deres adgang til tre havne i Nordnorge. Færøerne holder sine havne helt åbne for russiske skibe. Færøske lakseeksportører trækker sig frivilligt fra det russiske marked, men resten af eksporten fortsætter. Der er ikke brug for EU's sanktionspolitik, da der er tale om madvarer. Færøerne standser

forhandlingerne om frihandelsaftalen med Den Eurasiske Økonomiske Union.

70 En uforklarlig sejlads gør, at det russiske fiskeskib »Melkart-5« mistænkes for bevidst at have kappet et telekommunikationskabel mellem Svalbard og Norge over samt for spionagevirksomhed i Kirkenes. Skibet samt dets tvillingskib »Melkart-4« er regelmæssige gæster i færøske havne. Færøerne forlænger fiskeriaftalen med Rusland.

75

2023: Fire nordiske public service-stationer går sammen om udsendelsen »Skyggekrigen«, der indikerer, at civile russiske skibe udfører militære opgaver, og viser, at der om bord på to russiske fiskeskibe, Lira og Ester, er fundet militært kommunikationsudstyr. Da skibene bliver taget i Norge, kommer de
80 direkte fra Færøerne, og de har mellem 2015 og 2022 lagt til i færøske havne mere end 200 gange.

Den britiske regering er utilfreds med, at Færøerne har forlænget fiskeriaftalen med Rusland, og siger, at det kommer til at påvirke samarbejdet mellem

85 landene. Især vækker det stor bekymring, at russiske skibe gennem aftalen med Færøerne har adgang til et område, som UK og Færøerne forvalter i fællesskab, da UK forbyder alt russisk fiskeri i sine farvande. Landets fiskeriminister og ambassadøren i Danmark skriver til landsstyret, til offentligheden og til de danske myndigheder om sagen for at lægge et maksimalt pres på Færøerne.
90 Færøerne begrænser den russiske adgang til færøske havne til de 29 skibe, som er en del af fiskeriaftalen, og forbyder stort set salg af varer og tjenester til skibene. Beslutningen medfører store økonomiske tab for færøske virksomheder og færøsk økonomi.

95 I en rapport fra PET påpeges det, at Færøerne ligger på et strategisk vigtigt område for skibe, ubåde og fly, der opererer i Nordatlanten, og det vurderes, at der er en trussel fra russisk efterretningsvirksomhed mod Færøerne. Ruslands ambassadør i Danmark påpeger, hvor meget samarbejdet med Rusland har styrket færøsk økonomi, og at det hele sættes på spil af den nye politik samt af
100 det nye landsstyres erklærede mål om at styrke båndene til NATO. Sådan noget svækker altid forbindelsen til Rusland, siger han, og erklærer, at Færøernes nye politik kan medføre en russisk reaktion.

Forud for forhandlingerne om at forlænge fiskeriaftalen sidst på året udsender
105 russiske myndigheder så højt usædvanligt en pressemeddelelse med et lovforslag, der skal forbyde al import af færøsk fisk til Rusland. Færøerne

forlænger fiskeriaftalen med Rusland, men uden at de russiske skibe får adgang til Færøernes og UK's fællesområde. I Rusland trækkes forslaget om et forbud mod import af færøske varer tilbage.

2024: Norge styrker markant myndighedernes kontrol med de russiske skibe i de tre norske havne, og de må højst ligge på udvalgte steder i 5 døgn. Færøerne og Rusland indgår en ny fiskeriaftale.

2025: Det russiske statsmedie Pravda kritiserer i en artikel det antirussiske Danmark, men påviser, at Færøerne og Rusland siden 1977 har haft et godt samarbejde, som kan udvikle sig til en stærk alliance, hvor Rusland måske endda vil have en flådebase på Færøerne.

Er der her en sammenhæng mellem økonomi og politik? Handler de russiske myndigheder alene ud fra et hensyn til fiskeri og indtægter, eller spiller strategiske vurderinger ind? Handler det, som det blev sagt i 1977, også om folkets sjæl og hjerte? Handler det, som det blev sagt i 2014, også om, at det erhvervsmæssige samarbejde på sigt skal danne grundlag for et strategisk samarbejde? Handler det, som vi så det i 2023, også om at forsøge at bruge det økonomiske samarbejde til at opnå konkrete politiske mål? Det handler i hvert fald om tillid. Det handler om, hvorvidt vi kan have tillid til, at Rusland ikke har de mål med samarbejdet, som de selv siger at de har.

Tak.

Kilde

Manuskript taget fra ft.dk med tilladelse fra udgivelse.

Kildetype

Dokumentation på online medie

Tags

Debattale, Folketingstale, Politisk tale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/sjurdur-skaales-tale-ved-folketingets-afslutningsdebat-2025>